

kaplje

EGALITE ET FRATERNITE

Obdaja nas čuden nemir resne zaskrbljenosti nad stalnimi izpadi, ki zaradi brezbržnosti odgovornih postajajo žalostna vsakdanjost. Kot vedno močnejše bakterije razjedajo temelj stavbe, na katero smo tako zelo ponosni in še bolj občutljivi. Na vsakem koraku slišimo žolčna prerekanja, toda resnega in odločnega protesta ne doživimo niti tam, kjer to najbolj pričakujemo. Bodimo vsaj na tem mestu jasni. Salada, ki dobiva vsak dan nov epilog, o katerem je mnogo govorjenja, pisati o tem pa ni zaželeno.

---- Prva polovica letošnjega oktobra. Prizorišče v avtobusu Bohinj-Ljubljana (Transturist). Na Bledu vstopi skupina dvajsetih gimnazijcev (starejših) iz Sarajeva. Nič nenavadnega. Toda naenkrat začnejo izzivati. Norčevanje iz slovenskih potnikov je vedno hujše. Nekateri ogorčeno protestirajo. To je le olje na ogenj.

---- Slušaj, govori "naški", da te razumemo!--Sledi cinično vprašanje, kateri jezik je to, ki ugovarja "naškemu"?"

---- Pa što ga pitaš, jer vidiš, da govori njemački(!)?, dali znaš, da je tu Njemačka?! - Krepki gorenjski grči popuste živci. - Jao, kako oni rađe s nama, strancima! Kakva je to kultura? itd.itd. Dokler se človeku ne obrne želodec. Pred Kranjem šofer vstavi avtobus sredi ceste. Najbolj glasnemu nesramnežu zagrozi, da ga bo vrgel ven. Obnašanje gimnazijcev presega vse meje potrpežljivosti. Njihova profesorica šele zdaj (!) nastopi in jih miri. Ko slednjič avtobus le odpelje, se res stvar ponovi in stopnjuje prav do Ljubljane. In še epilog: Ko v Ljubljani izstopamo, pride k meni skuštrani neotesanec: - Bogu zahvali, da je bila z nami profesorica, drugače bi ti porinil handžar v želodec!

Bratska ljubezen res nima meja, da o njihovi bodoči inteligenci niti ne govorimo. ---

Vznemirja nas skrivnostno vprašanje, kdaj bo konec takega početja. Kdaj bo tudi prizadeti lahko odgovoril glasno in predvsem - javno? Dovoljena so najbolj nesramna izzivanja in poniževalne žalitve. Vsak boječ protest pa je že nacionašističen izpad.

Sicer pa: zakaj se le razburjamo? Taki dogodki so vendarle nepomembni, ničle v družbenem razvoju! Toda nekdo je lepo zapisal, da se iz ničel dajo skovati verige..!

Pred sto leti je naš dolenjski rojak Levstikov France zapisal v Tugomerju tole pregrešno misel:

"Trd bodi, neizprosen mož jeklen,
kadar braniti je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu!"

Janez Bizjak

Priključitev k Ljubljanski regiji

Dne 12. novembra t. l. je bila v Idriji razširjena seja občinske skupščine. Kot je razvidno iz prvega sestavka v Glasilu obč. odbora SZDL v Idriji, je bila ta seja zgodovinska. Ta zgodovinska seja pa je sprejela sklep o pripadnosti Idrije k ljubljanski regiji. Bolj slovensko: Ljubljanski pokrajini, o kateri pa smo slišali samo v času italijanske okupacije. Zakaj je bila potrebna ta seja in zakaj je zgodovinska, mi ni popolnoma jasno. Videti pa je nekako tako, da smo s to sejo pomaknili mejo Primorske neka m nazaj do bližine Stopnika, t. j. do tam, kjer segajo meje idrijske občine.

Meje Primorske, Gorenjske, Štajerske itd, niso zaznamovane z mejniki; ta področja delijo vrhovi, vodovja in podobno.

Maravna meja Primorske proti Ljubljani teče po meji idrijske občine. Manjši predeli, ki so prej spadali h Gorenjski, so bili po I. svetovni vojni, ko je Italija zasedla te kraje, po sili priključena k Primorski. Tako je ostalo tudi po II. svetovni vojni na željo tamkajšnjih prebivalcev. Ker so živeli v težkih časih skupno s Primorci in so se taki tudi čutili, so hoteli biti skupaj tudi sedaj. Ti kraji /Podlaniše in Podpleče/ spadajo upravno pod idrijsko občino. Drugih uslug pa se večinoma poslužujejo na Gorenjskem; tja hodijo na delo, velikokrat iščejo tam tudi zdravstveno pomoč itd. Nikogar to ne moti.

Vzroki za sprejem tega sklopa segajo nekoliko nazaj.

Začelo se je pri gradnji oz. razširitvi bolnice v Šempetru pri Gorici, h kateri bi morala idrijska občina prispevati finančna sredstva. Občina pa teh sredstev nima na pretek, zato je na to reagirala nasprotno. Bolnica v Šempetru in Komunalni zavod za soc. zavarovanje v Novi Gorici, pa sta, da bi to svojo zahtevo še bolj utemeljila, dala navodila zdravstvenikom v idrijskem zdravstvenem domu, naj paciente namesto v ljubljansko bolnico, pošiljajo v bolnico v Šempeter pri Gorici. Občinska skupščina v Idriji je zato, da bi ugotovila, kam težijo občani za zdravstvene storitve, razpisala anketo. Jasno je bilo že prej, da se bodo občani odločili za klinične bolnice v Ljubljani, namesto za bolnico v Šempetru, ki danes še ne more nuditi vseh takih zdravstvenih uslug, kot jih lahko nudijo klinične bolnice v Ljubljani. S tem ne mislim na posamezne zdravnike, temveč na zavod kot celoto. Nesmiselno bi tudi bilo pošiljati paciente v Šempeter zato, da bi se pokazala potreba po razširitvi te bolnice. Premajhno zaledje bolnice v Šempetru ne bo moglo ustvariti pogojev za tako razširitev in tak obseg delovanja kot ga imajo ljubljanske klinike. Bolnica v Šempetru je pač potrebna za tiste predele, ki tjakaj težijo. Zato je tudi takšno reagiranje idrijske občine upravičeno, izid ankete pa logičen. Idrijsko področje ima boljše prometne zveze z Ljubljano in tudi prevozi v to bolnico so cenejši. Ali je zato potrebno, da se priključi tudi podružnica soc. zavarovanja v Idriji h komunalnemu zavodu v Ljubljani. Nujno ni, saj idrijska polružnica opravlja vse posle kratkoročnega zdravstvenega zavarovanja na področju idrijske občine in zato ni treba zavarovancem iskati teh pravic v Novi Gorici; zato jih tudi ne moti, kam spadajo. Komunalni zavod za soc. zavarovanje mora zdravstvene storitve plačevati, pa naj se zavarovanec zdravi kjerkoli.

Kar pa se tiče dolgoročnih dajatev, t.j. pokojnin in invalidnin, pa so se slišale pripombe o ljubljanskem komunalnem zavodu, da ni dobro organiziran in da se bo spričo tega, da bo moral razširiti poslovanje, stanje še poslabšalo. V Novi Gorici pa je bilo do sedaj to poslovanje doka j dobro. Seveda se to lahko menja od časa do časa in je

odvisno od strokovnega osebja. Zato se tudi ne vidi potreba spreminjati obstoječega stanja. Vprašanje je torej, zakaj siliti nekam, kjer ni gotovosti za tekoče in hitro poslovanje. Kdo bo kriv, če bodo pokojenci prizadeti? Vsi, ki so na tej seji glasovali za to, ne da bi se prej prepričali o dejanske m stanju.

Razne utemeljitve, da se Idrijčani obračajo na Ljubljano tudi za razne durge usluge: kupovanje raznih stvari itd, tudi še ni razlog kakršnekoli priključitve, kakor tudi ne utemeljitev, da je nekoč Idrijca tekla proti Ljubljani.

Ko so bili v Sloveniji odpravljeni okraji, ki so bili zadnje čase zgolj administrativni forumi - tem ukrepom menda sledijo tudi druge republike, - so bile preneocene v pristojnost občinskih skupščin razne službe. Te pa so obremenjevale občinski proračun. Zato je bilo pametno združevati take službe z drugimi občinami. Da je idrijska prosvetno pedagoška služba združena z isto na Viču pri Ljubljani in da ima Idrija sodnika za prekrške skupno z Vrhniko, ni nič napačnega, še posebno, če to delo teče zadovoljivo. Zdi pa se mi, da s temi službami ustvarjamo ponovno neke forume. Če se priključujemo k taki regiji, ima ta tudi kak forum, ki bo verjetno bremenil občinski proračun. Če pa so to melobčinske službe, zakaj torej nimamo nobenega sedeža teh služb v Idriji, da je videti da smo v podrejeni vlogi.

Ali je bila zato, da uredimo te zadeve potrebna ta zgodovinska seja? V Primorskih novicah z dne 26/11-66 št. 48 lahko beremo, da bo v Idriji potreben referendum o izločitvi iz komunalnega zavoda za soc. zavarovanje v Gorici. Potemtakem je bila ta seja brezpredmetna, neveljavna, nepremišljena in nezakonita. Skoraj vsi prisotni so glasovali, čeprav ni bilo vsem popolnoma jasno, zakaj gre. Ali zato, da bomo, da bomo lahko deležni zdravstvenih uslug v Ljubljanski bolnici, kot smo jih bili že doslej, ali zato, da se bomo popolnoma odcepili od Primorske. Zato se tudi ne strinjam z očitkom Tomaža Pavšiča, češ ali ni bilo v preteklosti nobenega gospodarstvenika v Idriji, ki bi bil ustvaril odtekanje finančnih sredstev v nekdanje okraje Tolmin, Gorica in Koper, zaradi česar so tem že zdavnaj odpravljenim forumom Idrijčani tako zamerili, da se hočejo sedaj popolnoma odcepiti od tega področja. Saj se še danes danes dogaja, da ni nikomur do tega, da bi se o stvari, za katero glasuje, prej tudi temeljito prepričal. Še posebno danes, ko ni več v modi administrativno ukrepanje.

Zato premislimo, kaj in kako, da ne bomo vedno imeli opravka z reorganizacijami, ki zahtevajo čas in denar potem pa se izkaže, da to ni niti gospodarno niti drugače primerno.

Zapomnimo si tudi to zgodovinsko sejo, kot smo si že marsikatero, ki je povzročila neprijetnosti, čeprav potem ni hotel biti nihče kriv.

Janez Jeram